

*Zaak Nr COMP/M.
2881 – BAM
NBM/HBG.*

Alleen de Nederlandse tekst is beschikbaar en authentiek.

**VERORDENING (EEG) nr. 4064/89
CONCENTRATIEPROCEDURE**

Artikel 9(3)

datum : 03/09/2002

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, **03.09.2002**
C(2002)3232

In de gepubliceerde versie van deze beslissing, is enige informatie weggelaten ingevolge artikel 17(2) van Verordening Nr 4064/89, betreffende niet-openbaarmaking van zakengeheimen en andere vertrouwelijke informatie. De weglatingen worden aldus getoond [...]. Waar mogelijk, is de weggelaten informatie vervangen door bandbreedtes van cijfers of een algemene beschrijving.

PUBLIEKE VERSIE

CONCENTRATIEPROCEDURE
ARTIKEL 9(3) BESCHIKKING

(Zaak IV/M.2881 - BAM NBM/HBG)

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE VAN 3 SEPTEMBER 2002 INHOUDENDE
EEN GEDEELTELIJKE VERWIJZING VAN ZAAK IV/M.2881 – BAM NBM/HBG
NAAR DE BEVOEGDE AUTORITEITEN VAN HET KONINKRIJK DER
NEDERLANDEN, IN DE ZIN VAN ARTIKEL 9 VAN DE VERORDENING VAN DE
RAAD NR. 4064/89

(Zaak IV/M.2881 - BAM NBM/HBG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap,

Gelet op Verordening (EEG) nr. 4064/89 van de Raad van 21 december 1989 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen¹, inzonderheid op artikel 9, lid 3,

Gelet op de aanmelding van de onderneming Koninklijke BAM NBM N.V., gedaan in het kader van artikel 4 van de bovenvermelde Verordening van de Raad,

¹ PB nr. L 395 van 30.12.1989; gewijzigde versie: PB nr. L 257 van 21.09.1990, blz. 13.

Gelet op de kennisgeving van de Nederlandse Minister van Economische Zaken van 12 augustus 2002,

Overwegende hetgeen volgt:

I INLEIDING

1. Op 5 juli 2002 heeft de onderneming Koninklijke BAM NBM N.V. (“BAM”) bij de Europese Commissie een aanmelding gedaan van de voorgenomen acquisitie van circa 99,7% van het aandelenkapitaal van de onderneming Hollandsche Beton Groep N.V. (“HBG”).
2. De aanmelding is op 12 juli 2002 onvolledig verklaard. Na ontvangst van de noodzakelijke aanvullende informatie van partijen is de aanmelding op 22 juli 2002 van kracht geworden.
3. Een afschrift van de aanmelding werd op 23 juli 2002 door de Nederlandse Mededingingsautoriteit (“NMa”) ontvangen.
4. Op 12 augustus 2002 heeft de Minister van Economische Zaken van de Nederlandse regering een kennisgeving in het kader van artikel 9 van Verordening 4064/89 (“concentratieverordening”) verstuurd, waarbij de Commissie om de verwijzing van de zaak wordt gevraagd met het oog op de toepassing van de nationale mededingingswetgeving. De Nederlandse regering is van mening dat door de concentratie sprake is van een situatie als bedoeld in artikel 9 lid 2 van de concentratieverordening en haar standpunt nader toegelicht in een aan het verwijzingsverzoek gehechte notitie van de NMa. Blijkens deze notitie is de directeur-generaal van de NMa van oordeel dat de NMa de meest geschikte instantie is om dit onderzoek uit te voeren gelet op de eerdere ervaring met het onderzoeken van concentraties in de Nederlandse bouwsector en de bij deze instantie aanwezige marktkennis.

II DE PARTIJEN

5. BAM initieert, ontwikkelt, bouwt and onderhoudt bouwwerken en installaties voor wonen, werken, transport en recreatie. De activiteiten van BAM worden verricht door werkmaatschappijen die zijn onderverdeeld in vier sectoren: BAM NBM Bouw, BAM NBM Vastgoed, BAM NBM Infra en BAM NBM Techniek. BAM heeft Nederland en België als thuismarkten. De aandelen van BAM zijn genoteerd aan de Effectenbeurs Euronext Amsterdam.
6. HBG concentreert zich op bouw en vastgoed (projektontwikkeling, utiliteits- en woningbouw), civiel (beton-, water- en wegenbouw), consultancy en engineering. Tevens is HBG actief op de wereldwijde baggermarkt. Het geografische werkterrein van HBG strekt zich uit over Europa, de Verenigde Staten van Amerika en een groot aantal landen daarbuiten. Grupo Dragados S.A. (“Dragados”) houdt circa 99,7% van de aandelen van HBG. De overige 0,3% worden gehouden door enkele individuen en/of bedrijven.

III DE OPERATIE/CONCENTRATIE

7. De basis voor de aanmelding is een schriftelijk aanbod van BAM aan Dragados gedateerd 5 juni 2002, waarin de modaliteiten van de fusie zijn uiteengezet. Dit aanbod werd op 10 juni 2002 door Dragados voor akkoord getekend. Volgens deze overeenkomst zal BAM circa 99,7% van het aandelenkapitaal van HBG en als gevolg daarvan de uitsluitende zeggenschap van HBG verkrijgen. Door de operatie wordt aldus een concentratie in de zin van artikel 3 lid 1 van de concentratieverordening tot stand gebracht.

IV. COMMUNAUTAIRE DIMENSIE

8. De wereldwijde omzet van de partijen bedraagt meer dan EUR 5 miljard. De omzet van BAM bedroeg in 2001 EUR 2,916 miljard en die van HBG bedroeg EUR 5,617 miljard. De omzet van BAM en van HBG in de gehele Gemeenschap bedraagt meer dan EUR 250 miljoen, maar slechts één van beide (BAM) behaalt meer dan tweederde van deze omzet in één en dezelfde lidstaat. Bijgevolg heeft de operatie een communautaire dimensie zoals bedoeld in artikel 1 lid 2 van de concentratieverordening.

V VEREISTEN VOOR VERWIJZING OP GROND VAN ARTIKEL 9

9. De Commissie kan ingevolge artikel 9 lid 3, eerste alinea, van de concentratieverordening een aangemelde concentratie door middel van een beschikking verwijzen naar de bevoegde autoriteiten van de betrokken lidstaat, wanneer door de concentratie een machtspositie dreigt te ontstaan of te worden versterkt op een markt binnen die lidstaat die alle kenmerken vertoont van een afgebakende markt. De Commissie *moet* ingevolge artikel 9 lid 3, derde alinea, de aangemelde concentratie verwijzen wanneer de concentratie nadelige gevolgen heeft voor de mededinging op een markt die alle kenmerken vertoont van een afzonderlijke markt en geen substantieel deel van de gemeenschappelijke markt vormt.

VI BEOORDELING VAN HET VERZOEK TOT VERWIJZING

A. DE RELEVANTE MARKTEN

10. De voorgenomen concentratie heeft met name betrekking op de activiteiten van BAM en HBG in de sector grond-, water- en wegenbouw ("GWW") in Nederland, omdat beide partijen in deze sector een significante aanwezigheid hebben. De door partijen aangegeven betrokken markten, dat wil zeggen die relevante markten waarop de partijen door de fusie een marktaandeel van 15% of meer verkrijgen, bevinden zich binnen het GWW segment, namelijk de droge waterbouw en railbouw. Het is echter naar aanleiding van het marktonderzoek van de Commissie aannemelijk, dat er naast de verschillende markten in de GWW sector en de burgerlijke en utiliteitsbouw ("B&U") een afzonderlijke markt voor grote projecten zou moeten worden afgebakend, waarop partijen een significante positie hebben. Tenslotte dienen een aantal regionale markten voor de productie en levering van asfalt als betrokken markten te worden aangemerkt. In België is er, door de geringe activiteiten van partijen, slechts in zeer beperkte mate sprake van een overlapping en zijn er aldus geen betrokken markten. Andere sectoren, zoals de baggersector en consultancy & engineering zijn eveneens niet betrokken, omdat alleen HBG hierin activiteiten heeft. Dit geldt vice versa voor installatietechniek, waarin alleen door BAM diensten worden aangeboden.

1. Produktmarkt

a. De verschillende markten voor B&U en GWW projecten

11. In lijn met eerdere besluiten gaat de NMa uit van de volgende relevante produkt markten: (i) B&U en (ii) GWW. In dit kader merkt de NMa op dat deze markten heterogeen van aard zijn door de grote verschillen in aard, omvang en complexiteit van de opdrachten alsmede de verschillen die tussen bouwondernemingen waarschijnlijk zullen bestaan ten aanzien van hun geschiktheid om bepaalde opdrachten uit te voeren. In eerdere besluiten heeft de NMa overwogen dat mogelijk een onderscheid moet worden gemaakt naar de omvang van projecten, onder andere gezien de specifieke eisen die voor dergelijke projecten aan aannemers worden gesteld². Een afzonderlijke produktmarkt voor “grote projecten” werd evenwel niet afgebakend.
12. De NMa stelt dat tot nu toe in beschikkingen van de Commissie en in haar eigen besluiten veelal in het midden kon blijven of een nadere onderverdeling van de produktmarkten voor de sectoren B&U en GWW nodig zou zijn. De NMa refereert daarbij onder meer aan eerdere besluiten waarbij open werd gelaten of er binnen B&U een nader onderscheid diende te worden gemaakt naar burgerlijke bouw (ofwel woningbouw), utiliteitsbouw en onderhoud. Ook verwijst de NMa naar eerdere besluiten³ waarin ten aanzien van GWW is overwogen dat wellicht een nader onderscheid kan worden gemaakt naar grondbouw, wegebouw en waterbouw. Daarnaast heeft de NMa overwogen dat er binnen GWW mogelijk een nauwer onderscheid naar type werkzaamheden kan worden gemaakt overeenkomstig de onderverdeling die het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid (“EIB”) pleegt te hanteren.
13. In overeenstemming met het onderscheid dat in de sector gebruikelijk is, gaat de NMa in haar verzoek uit van de volgende onderverdeling: B&U onderscheiden naar woningbouw, utiliteitsbouw en onderhoud, en GWW onderscheiden naar grondwerk, wegebouw, straatwerk, droge waterbouw, kust- en oeverwerk (natte waterbouw), railbouw, baggerwerk en kabel- en leidingwerken.
14. Partijen erkennen dat de produktmarkt voor B&U mogelijk kan worden onderverdeeld overeenkomstig vorenstaande deelmarkten en erkennen dat een mogelijke onderverdeling van de produktmarkt voor GWW kan worden gebaseerd op de genoemde EIB-verdeling. Ten aanzien van de mogelijke onderverdeling van de GWW-markt naar grootte/complexiteit van opdrachten, hebben partijen aangegeven dat deze kwestie - in navolging van de beschikkingspraktijk van de NMa tot op heden - opengelaten kan worden. Volgens partijen is het moeilijk om tot enigerlei bruikbare criteria voor een dergelijke onderverdeling te komen en zij menen dat een dergelijke onderverdeling in deze zaak geen wezenlijk andere marktaandeelen van partijen en hun concurrenten oplevert.
15. Naar aanleiding van de door partijen verstrekte gegevens en in het licht van het marktonderzoek acht de Commissie de door de NMa in haar verzoek gehanteerde afbakening van de betrokken produktmarkten in het algemeen doeltreffend. Tot op

² Zie o.m. zaak 2082, BAM/NBM-Amstelland.

³ O.a. zaak 488, Heijmans/Seignette.

zekere hoogte kan ten aanzien van de sectoren in kwestie worden aangesloten bij de beschikkingspraktijk van de Commissie⁴.

16. Uit het marktonderzoek blijkt echter dat er naast de hierboven geschetste marktafbakening naar aard van het project wellicht een afzonderlijke markt voor grote bouwprojecten kan worden afgebakend. Zoals gesteld, heeft de NMa in eerdere beslissingen verwezen naar een eventuele produktmarkt voor grote projecten⁵, welke projecten wellicht meer expertise, ervaring, financiële draagkracht en capaciteit van een bouwbedrijf vereisen. Gezien de beperkte omvang van een marktonderzoek in de eerste fase kon niet worden vastgesteld volgens welke criteria een dergelijke afzonderlijke markt voor grote projecten zou kunnen worden afgebakend. Enige conclusies kunnen evenwel worden getrokken naar aanleiding van een steekproef met betrekking tot bouwprojecten die zijn gegund over de periode 1997 tot en met 2001 met een waarde van minimaal EUR 10 miljoen, waarover op verzoek van de Commissie in het kader van het marktonderzoek van concurrenten en van partijen specifieke informatie is ontvangen.

17. Uit voormelde steekproef is onder meer het volgende gebleken:

- Projecten met een aannemingssom van EUR 100 miljoen of hoger werden door elf verschillende bouwbedrijven voor hun rekening genomen. Veruit het grootste deel van de gezamenlijke waarde van deze opdrachten [20%-30%] kon worden toegeschreven aan partijen. De eerstvolgende concurrenten hadden aandelen van 11%, 10% en 9%, gevolgd door de overige concurrenten met elk aandelen variërend van 2% tot 7%. Hieruit blijkt de sterke positie van partijen (meer dan [2-3] keer groter dan de grootste concurrent) in deze categorie van opdrachten.
- Geen duidelijke grens kan worden getrokken voor wat betreft een bepaalde hoogte van de aannemingssom, waarboven slechts een heel kleine groep bouwbedrijven alle grote opdrachten voor haar rekening neemt. Het gezamenlijke aandeel van partijen afgezet tegen de totale waarde van projecten met een aannemingssom van EUR 10, 30, 50 respectievelijk 100 miljoen en hoger varieert van [20%-30%] tot [20%-30%]. Het aandeel van partijen in de totale waarde van de desbetreffende groep projecten blijft derhalve redelijk constant, ongeacht de grootte van het project. Wél is gebleken dat het gezamenlijke aandeel van partijen voor projecten ter waarde van EUR 10 miljoen of meer (i.e. [20%-30%]) aanzienlijk hoger is dan hun positie in de bouwsector als geheel, d.w.z. de markten voor B&U, GWW en projektontwikkeling tezamen (ca. [5%-10%]).
- Grote bouwprojecten vertonen in vergelijking met andere bouwprojecten bepaalde kenmerken, zoals een bijzonder hoog aandeel van overheidsopdrachten. Opvallend daarbij is de betekenis die wordt gehecht aan de financiële draagkracht van een onderneming bij de beoordeling of een bouwbedrijf in staat wordt geacht om grote projecten uit te voeren. Een viertal opdrachtgevers heeft aangegeven dat slechts bouwbedrijven met een jaaromzet variërend van 1,5, 2,5-3 maal de waarde van het aan te besteden werk in staat moeten worden geacht

⁴ IV/M.1670-Geril/FCC/Engil; IV/M.874-AMEC/FSB/SB; en IV/M.797-GrantRail Limited.

⁵ Zie voetnoot 2.

om opdrachten met een waarde van meer dan EUR 10 miljoen alleen (eventueel met behulp van onderaannemers) uit te voeren. Voor consortia zou deze omzeteis iets hoger liggen, variërend van 125% tot 150% van de bovengenoemde omzeteis. Een concurrent van partijen hanteert, in verband met risico's en continuïteit, de vuistregel dat de jaaromzet van één project niet meer mag bedragen dan 30% van de jaarproductie.

18. Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek bestaan er aldus duidelijke aanwijzingen dat er mogelijk een afzonderlijke produktmarkt voor grote projecten dient te worden afgebakend.

b. Productie van asfalt

19. Conform eerdere besluiten onderscheidt de NMa in haar verzoek voorts de produktmarkt voor de productie van asfalt en onderstreept in dat verband dat een verdere onderverdeling naar type asfalt niet noodzakelijk is⁶. Partijen kunnen zich in deze marktafbakening vinden. Naar aanleiding van het marktonderzoek gaat de Commissie er tevens van uit dat er een produktmarkt voor de productie van asfalt dient te worden onderscheiden.

2. Geografische markt

20. De NMa gaat ervan uit dat de markten voor het uitvoeren van B&U en GWW projecten in Nederland een nationale omvang hebben. In dit kader verwijst de NMa naar eerdere beschikkingen van de Commissie waarin de definitie van de geografische markt werd opengelaten, maar waarin weliswaar werd erkend dat, ondanks de Europese regelgeving (zoals de richtlijnen inzake overheidsopdrachten) talrijke afzonderlijke nationale regels op bouwwerken van toepassing blijven⁷. Ook benadrukt de NMa dat het nationale geografische karakter het gevolg is van onder meer verschillen in taal, tradities en (bouw)cultuur. De partijen ondersteunen de opvatting dat de relevante geografische markt voor de (deel)markten van B&U en GWW nationaal zijn en merken op dat in railbouw in toenemende mate grensoverschrijdende activiteiten worden ontplooid.
21. De geografische afbakening van de markt voor asfaltproductie is volgens de NMa regionaal vanwege de beperkingen inherent aan het transport van asfalt. In overeenstemming met eerdere besluiten is de NMa van oordeel dat de regionale markt wordt begrensd door een straal van 50 kilometer rondom de asfaltcentrale.⁸ De partijen ondersteunen deze zienswijze.
22. Naar aanleiding van het marktonderzoek gaat de Commissie er tevens vanuit dat de markten voor B&U en GWW projecten in Nederland, mede omvattende de mogelijke markt voor grote projecten, een nationale omvang hebben en dat de markt voor asfaltproductie regionaal dient te worden afgebakend.

⁶ Zaak 2082, BAM/NBM-Amstelland; zaak 2708, Koninklijke Wegenbouw Stevin/Gebr. Van Kessel Holding.

⁷ Zie voetnoot 4.

⁸ Zaak 2082, BAM – NBM-Amstelland; case 2708, Koninklijke Wegenbouw Stevin –Gebr. Van Kessel Holding.

3. Bestaan van een markt in Nederland die alle kenmerken vertoont van een afzonderlijke markt

23. De betrokken markten voor B&U en GWW projecten vertonen alle kenmerken van een afzonderlijke markt in Nederland in de zin van artikel 9 lid 3, alinea 1 van de concentratieverordening. De betrokken regionale markten voor asfaltproductie vertonen alle kenmerken van afzonderlijke markten in Nederland welke geen substantieel deel vormen van de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 9 lid 3, alinea 3, van de concentratieverordening.

B. GEVOLGEN VOOR DE MEDEDINGING

1. De markten voor B&U en GWW projecten

24. Naar aanleiding van de door partijen verstrekte gegevens, het verzoek van de Nederlandse regering en het marktonderzoek is de Commissie van mening dat de onderhavige concentratie mogelijk een machtspositie dreigt te doen ontstaan of versterken in de B&U of GWW sector.

25. Op de deelmarkt voor droge waterbouw worden partijen ten gevolge van de concentratie marktleider met een gezamenlijk aandeel van [15%-25%] (BAM: [10%-15%], HBG: [5%-10%]). In railbouw zullen partijen een gezamenlijk marktaandeel verwerven van naar schatting [25%-30%] (BAM: [25%-30%], HBG [0%-5%]). De twee grootste concurrenten van partijen in deze deelmarkt zouden elk over een marktaandeel van [30%-40%] beschikken.

26. Naar aanleiding van de door de Commissie gedane steekproef lijken echter de aandelen van partijen op een mogelijke afzonderlijke markt voor grote projecten aanzienlijk groter te zijn (variërend van [25%-30%] tot [25%-30%], afhankelijk van de precieze afbakening van de betreffende markt), dan in de bouwsector in zijn geheel (B&U, GWW en projektontwikkeling tezamen). Zelfs indien de projecten in de railbouw zouden worden uitgezonderd, houden partijen aandelen variërend van [25%-30%] tot [25%-30%].

27. De positie van partijen op een mogelijke dergelijke markt lijkt bovendien door hun zuivere marktaandelen alleen niet te worden weerspiegeld. Grote projecten worden namelijk doorgaans in samenwerkingsverbanden uitgevoerd (“consortia”) en bovenstaande aandelen van partijen zijn dan ook berekend op basis van hun respectievelijke deelname in het consortium, d.w.z. het corresponderende percentage van de totale projektwaarde in de betreffende categorie bouwprojecten is aan de partijen toebedeeld. Indien echter wordt uitgegaan van de algehele waarde van die projecten waarin of BAM of HBG of beide partijen als participant van het betreffende consortium betrokken zijn, dan blijkt uit de steekproef dat de daadwerkelijke positie van partijen op de markt voor grote projecten aanzienlijk groter is dan hun marktaandeel.

Uit de steekproef blijkt dat in deze consortia meestal door één of meer van de grootste Nederlandse bouwconcerns wordt deelgenomen. 125 door de Commissie onderzochte projecten met een gezamenlijke waarde van EUR 8,605 miljoen werden uitgevoerd door 67 verschillende ondernemingen. Zowel BAM als HBG nemen ieder deel in [35-55] van de 125 onderzochte bouwprojecten. Zij nemen gezamenlijk deel in [15-25] projecten met een gezamenlijke waarde van EUR

[1,500 - 3,500] miljoen, d.w.z. circa [25%-35%] van de totale projectwaarde van EUR 8,605 miljoen. Door BAM afzonderlijk werd in [20-30] projecten deelgenomen, vertegenwoordigende een gezamenlijke waarde van EUR [500 – 2,500] miljoen (\pm [10%-20%]). Door HBG alleen werd eveneens in [20-30] bouwprojecten deelgenomen, vertegenwoordigende een totale waarde van EUR [500 – 2,500] miljoen (\pm [10%-20%]). Indien derhalve de totale waarde van de projecten waarin partijen gezamenlijk participeren en de totale waarde van de projecten waarin een der partijen deelneemt bij elkaar worden opgeteld, blijkt dat partijen een totale projectwaarde van EUR [4,500 - 6,500] miljoen voor hun rekening nemen, d.w.z. circa [60%-70%], hetgeen een indicatie vormt voor de aanzienlijke positie van partijen op een mogelijke markt voor grote projecten.

29. De resultaten van de steekproef van de Commissie komen in dit opzicht overeen met de conclusie van de NMa, wanneer wordt verwezen naar het recentelijk verschenen rapport “Scan van de Nederlandse bouwsector”, namelijk dat partijen in [55%-65%] van de grootste (overheids)projecten zouden deelnemen⁹.
30. In dit stadium is verder niet duidelijk in hoeverre partijen in de diverse consortia een leidende positie hebben vervuld en dit dient nader te worden onderzocht.
31. Voorts hebben partijen gegevens overgelegd met betrekking tot aanbestedingen van openbare werken door de grootste aanbestedende diensten van de Nederlandse Staat over de periode 1996 tot 2001. In dit kader werd door partijen met betrekking tot de markt voor B&U gesteld dat het aantal bidders – met name voor de grootste projecten – veelal tot vijf wordt beperkt (4,9 bidders gemiddeld, 3,8 bidders voor de grootste projecten). Partijen argumenteren dat niets de overheid ervan weerhoudt om het maximum aantal ondernemingen in de biedingsfase te verhogen, hetgeen een concurrentiebevorderend effect zou hebben. Voor wat betreft de markt voor GWW stellen partijen dat, met een gemiddelde van 7 bidders voor projecten van EUR 100 miljoen en meer, er voldoende kwantitatieve concurrentie voor de grootste bouwwerken bestaat. De Commissie meent dat nader onderzoek dient te worden verricht ten aanzien van de invloed van de gunningsprocedures op de concurrentieverhoudingen in de geïdentificeerde markten. Echter, de mogelijkheid voor de aanbestedende dienst om het aantal bidders in de biedingsfase te vergroten danwel te verkleinen neemt als zodanig niet de dreiging van een mogelijke machtspositie op de relevante markten weg.
32. Naar aanleiding van de door partijen verstrekte gegevens, het verzoek van de Nederlandse regering en de resultaten van het marktonderzoek is de Commissie van oordeel dat ten gevolge van de onderhavige concentratie op een mogelijke afgebakende markt voor grote bouwprojecten in Nederland in de zin van artikel 9 lid 3, alinea 1, van de concentratieverordening een machtspositie dreigt te ontstaan waardoor de daadwerkelijke mededinging aanzienlijk zal worden belemmerd.

2. Productie van asfalt

33. Op grond van de door partijen verschafte informatie en volgens berekeningen van de NMa varieert het regionale marktaandeel van partijen van [20%-30%] in het leveringsgebied van de centrale te Nijkerk tot [50%-60%] in de regio van de centrale

⁹ “Scan van de Nederlandse bouwsector”, gedateerd 13 juni 2002, door Cap Analysis.

te Bergen op Zoom. In het leveringsgebied van de “ROHAC” centrales te Rotterdam, Zoetermeer and Den Haag hebben de partijen een gezamenlijk marktaandeel van [40%-50%] (NMa: [40%-50%]), [40%-50%] and [40%-50%] en in het leveringsgebied van de centrales in Bergen op Zoom en Helmond hebben partijen een gezamenlijk marktaandeel van [50%-60%] respectievelijk [40%-50%].

34. Naar aanleiding van deze gegevens alsmede de resultaten van het marktonderzoek is de Commissie van oordeel dat de onderhavige concentratie in de zin van artikel 9 lid 3, alinea 3, van de concentratieverordening nadelige gevolgen heeft voor de mededinging op een aantal regionale markten voor asfaltproductie in Nederland.

VII. CONCLUSIE

35. Om de voormelde redenen is de Commissie van oordeel dat door de voorgenomen concentratie een machtspositie dreigt te ontstaan op de mogelijke markt voor grote projecten in de bouwsector in Nederland die alle kenmerken vertoont van een afzonderlijke markt, en dat tevens de concentratie nadelige gevolgen heeft voor de mededinging op een aantal regionale markten voor asfaltproductie in Nederland die alle kenmerken vertonen van afzonderlijke markten en geen substantieel deel van de gemeenschappelijke markt vormen. Bovendien acht de Commissie het niet uitgesloten (bijvoorbeeld indien collectieve dominantie wordt vastgesteld) dat door de concentratie eveneens een machtspositie dreigt te ontstaan op de markten voor droge waterbouw en railbouw in Nederland, welke markten worden geacht onlosmakelijk verbonden te zijn met de eerdergenoemde mogelijke produktmarkt voor grote projecten. Naar de mening van de Commissie is aldus aan de vereisten van artikel 9 lid 3, alinea 1 en 3, van de concentratieverordening voldaan.
36. De Commissie is van mening dat de beoordeling van de gevolgen van de fusie, voorzover deze de Nederlandse bouwsector en de asfaltmarkten betreffen, naar de NMa dient te worden verwezen. Wat betreft de markten voor asfaltproductie, moet een dergelijke verwijzing plaats vinden aangezien aan de vereisten van artikel 9 lid 3, alinea 3, van de concentratieverordening is voldaan. Bovendien zal een beoordeling ook wat betreft de Nederlandse bouwsector bij voorkeur door de NMa dienen te geschieden, aangezien zij in een betere positie verkeert om rekening te houden met de specifieke kenmerken van de Nederlandse markt.
37. Gezien het voornamelijk nationale danwel lokale karakter van deze concentratie en de aanzienlijke ervaring van de NMa in fusiezaken in de bouwsector in Nederland acht de Commissie de NMa de meest geschikte instantie om deze zaak verder te onderzoeken. Bovendien lijkt verwijzing van de zaak naar de NMa opportuun in het licht van de lopende kartelonderzoeken van de NMa in de Nederlandse bouwsector.
38. Hierbij wordt onderstreept dat door deze beschikking op geen enkele wijze vooruitgelopen wordt op een uiteindelijke beslissing en dat deze beschikking weergeeft dat de beoordeling van de effecten van de operatie beter kan plaatsvinden door middel van een onderzoek door de nationale autoriteiten. De Commissie wenst eveneens te onderstrepen dat de kennisgeving van de NMa geenszins een formele beslissing behelst ten aanzien van het ontstaan of versterken van een machtspositie op één of meerdere van de aangegeven markten.
39. Voor het overige zijn de gevolgen van de concentratie, dat wil zeggen voor de andere markten waarop de partijen actief zijn, en waar de kennisgeving van de Nederlandse

regering geen betrekking op heeft, onderwerp van een aparte beschikking van de Commissie van dezelfde datum als deze beschikking.

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De aangemelde operatie waarbij Koninklijke BAM NBM N.V. de controle verwerft over Hollandsche Beton Groep N.V. wordt naar de bevoegde autoriteiten van het Koninkrijk der Nederlanden verwezen voor wat betreft de bouwsector en de regionale asfaltmarkten in Nederland.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht aan het Koninkrijk der Nederlanden.

Gedaan te Brussel,

Voor de Commissie
MARIO MONTI
Lid van de Commissie